

INVESTIGUEM?

El món dels formatges

Fira de Sant Ermengol

Els alumnes de l'escola Pau
Clarís de la Seu d'Urgell ens
parlen de la fira

Investiguem? - N° 2

La poesia com a estímul

El mestre i pedagog Ramon
Besora ens parla sobre la
importància d'apropar la
poesia als infants

L'autèntic embotit de muntanya

100 ANYS

CINC GENERACIONS

La història d'Embotits Obach es
l'herència d'una terra, d'una tradició
i d'una cultura familiars, que es
manifesten en l'elaboració artesana
d'embotits al llarg de més de 100 anys.

www.embotitsobach.com

SUMARI

- 4. El Botó Màgic
- 6. Mapa per a ments curioses
- 8. Apropar la poesia als infants
- 10. Troba les 7 diferències!
- 11. Avui cuinem nosaltres! | **Formatge de Tupí**
- 12. Del 14 al 16 d'octubre es celebrarà la fira de Sant Ermengol a La Seu d'Urgell. Anècdotes i vivències dels infants en relació a la Fira de Sant Ermengol

CRÈDITS

Redacció: El Botó Màgic, Ramon Besora, Alba Fuentes, Joel Solé, Sofia Lazo.
Il·lustració de portada: Carolina Botella. Il·lustració extreta del llibre «El tresor més gran del món».
Il·lustracions: Carolina Botella, Núria Pardinilla.
Maquetació i disseny: Núria Pardinilla.
Creativa Disseny: Anna Solans.

Amb el suport de: **Generalitat
de Catalunya**

El proper número de la revista Investiguem? sortirà el mes de desembre i estarà dedicat a les tradicions nadalenques.

EL BOTÓ MÀGIC

Què és el Botó Màgic?

El Botó Màgic és una companyia de contes per a infants formada per persones amb discapacitat intel·lectual dels tallers ocupacionals de la Fundació Aspasiim.

Mitjançant contes populars i cançons normalitzem les persones amb discapacitat i les mostrem actives i capaces de fer somriure els infants.

Des de 2016, han fet centenars actuacions en escoles, biblioteques i centres cívics d'arreu de Catalunya davant de més de 15.000 persones. A més, fan xerrades a cicles formatius per treballar la inclusió i l'acompanyament a la discapacitat des d'una experiència pràctica.

i d'Aspasiim, què en sabem?

La Fundació Aspasiim és una entitat sense ànim de lucre que des de 1938 vetlla per a les persones amb discapacitat intel·lectual greu. Potencien el seu benestar i inclusió a través de projectes educatius, ocupacionals, d'habitatge, de salut i d'oci. Cuiden des del respecte, l'amor i el foment de l'autonomia, de manera personalitzada i en xarxa amb la resta d'agents de l'entorn, seguint amb la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat aprovada per la ONU.

I, juntament amb aquesta colla i la Fundació Aspasiim, Edicions Salòria va editar al 2021 un llibre que duu el mateix nom que el grup! En ell podeu trobar-hi els contes narrats al més pur estil d'El Botó Màgic, i una pila de cançons que podreu cantar i fins i tot tocar amb la guitarra seguint el cançoner! També hi trobareu algunes paraules en llengua de signes!

Sabeu qui és el Botó Màgic?

Vet aquí que aquesta història comença en un petit taller de costura on treballaven noies i nois d'edats ben diferents. Matí i tarda s'aplegaven al voltant d'una taula atapeïda de roba, fils, agulles i botons. Cus que cosiràs, ara l'una, ara l'altra, explicaven contes, cantaven cançons, i tot rient, s'ho passaven d'allò més bé. "Mariona, Mariona! Per què no ens cantes aquella cançó que tant ens agrada?". "Dolors! Ens tornes a explicar La llegenda de Sant Jordi?". Quina alegria! S'ho passaven genial. Treballant així, quin goig i quin plaer! Sempre tenien ganes de tornar-se a trobar tots al taller!

I un bon dia, mentre cosien botons a unes bates escolars, un botó es va escapar de les mans de l'Àgata i va rodolar taula enllà. Es va fer fonedís. No hi era! "Òndia! L'hem perdut?", es preguntava l'Anna. Tothom va començar a buscar-lo. El Jose i l'Andreu van buscar per sota la taula. La Mariona i l'Àgata van sacsejar totes les bates, una per una, sense sortir-se'n. La Mònica i la Dolors miraven les capsetes de fils i les de les agulles. I la Núria bufava, tota preocupada, mentre repetia una vegada i una altra: "Trobeu-lo, trobeu-lo".

Van tenir sort que la Roser, el Marc i l'Andrea van veure que ja hi havia massa gent buscant el botó i van decidir agafar les guitarres. Van començar a tocar una melodia ben alegre: rum-rum, rum-rum, ran-ran, ran-ran...

Tot d'una, es va sentir una veu. De primer, era molt poca cosa. La veu taral·lejava, molt tímida, al ritme de la música. Tothom va quedar ben parat. "Que ho sentiu?", digué el Jose. "Que ho sentiu?", tornà a demanar. Tothom va fer que sí amb el cap i els músics deixaren de tocar, també molt encuriosits.

"No, no! Vosaltres no pareu! Toqueu, toqueu!", reclamà la Núria. I els nostres guitarristes van tornar a la mateixa cançó: rum-rum, rum-rum, ran-ran, ran-ran... I la veu es va tornar a fer sentir! Ara, però, amb més força. El grup d'amics estaven sorpresos! Molt! A la Mariona li semblà que la veu sortia just de sota d'una bata. Amb recel, s'hi acostà, lentament, i amb els dits va alçar, de mica en mica, la peça de roba.

"Bufa!", digué, mentre feia un bot ben gros cap enrere. Els altres, la resta del grup, van reaccionar, si fa no fa, de la mateixa manera. Ningú no se'n sabia avenir. Era el botó! El botó cantava! Com podia ser que el botó cantés? Qui s'ho podia creure, això!

"Ai! Perdoneu que us hagi espantat", digué tot murri el botó. "Feia tant de temps que us sentia cantar i explicar històries i contes tan bonics...! Quines ganes tenia de sortir de la capsa per ser amb tots vosaltres", explicà amb tota naturalitat. "Soc màgic, sí. Però això és gràcies a vosaltres, que cada dia em feu sentir alegre amb les vostres cançons."

Tothom es va abraçar i van decidir que podien compartir les històries, els contes i la seva alegria amb la resta dels infants d'arreu del món. I així va ser com va sorgir el grup de contacontes El Botó Màgic, que recorre les escoles de Catalunya explicant les peripècies del botó i narrant contes populars, rondalles i llegendes.

I vet aquí que aquest conte és una història ben certa. I si us he enganyat, que em caiquin totes les dents o, encara pitjor, tots els botons de la bata.

MAPA PER A MENTS CURIOSES

APROPAR LA POESIA ALS INFANTS

La poesia és el llenguatge de comunicació essencial per als infants: convida a la cançó, al ritme, al joc, desvetlla nous estímuls, causa plaer i potencia la capacitat de meravellar-se.

I la família juga un paper molt important perquè els primers contactes de l'infant amb la poesia siguin gratificants. L'estimulació psicomotriu i lingüística és clau en els primers passos de comunicació entre l'infant i l'adult: cal acompanyar-lo en un viatge emocional a través de la nostra veu amb la música de les paraules, a través de jocs, de rimes, de cançonetes, de cantarelles...

Aquests moments compartits amb l'infant reforcen els llaços afectius i creen en les filles i fills sensacions i records que perduren per tota la vida.

i l'escola?

L'actitud poc entusiasta dels infants respecte a la poesia ve marcada, encara avui, per uns hàbits pedagògics poc adequats. L'anàlisi d'aquesta actitud ens demostra que massa sovint hem enfrontat en fred l'infant amb la poesia i per això ha aparegut com una fortalesa inexpugnable i ha creat una actitud distant. D'altra banda, s'acostuma a presentar la poesia amb un enfocament centrat en l'examen dels aspectes teòrics (ritme, rima, estrofes...)

Davant d'aquest fets, per trencar el distanciament esmentat, cal una formulació de nous objectius amb l'exigència d'uns canvis substancials en les activitats de les classes de llenguatge, en els principis d'organització d'aquestes activitats, en els continguts i en els mètodes de treball.

L'escola ha de facilitar que els infants vegin en la poesia una expressió lliure, no el fruit d'una rigidesa normativa, i s'adonin que un poema no és de cap manera una assonància o un nombre de síl·labes, sinó l'expressió d'un sentiment, d'una vivència, d'un pensament: és allò que l'autor veu, sent, experimenta quan acluca els ulls, quan vol escoltar els reflexos misteriosos del món: la poesia és l'art de combinar els sons, els ritmes, les paraules per evocar imatges, per suggerir sensacions, emocions.

El mestre ha de ser l'element provocador, ha d'aconseguir un entorn favorable per fomentar un clima creatiu, de joc, d'improvisació i enriquir l'infant amb estímuls adequats, sensibilitzar-lo respecte als estímuls ambientals, amb les seves relacions amb el medi, perquè reaccioni d'una manera sensible davant el que veu, sent, toca, olora, escolta.

Fer-lo més sensible a la seva pròpia experiència motivarà la seva expressió i, com més elevat sigui el nombre de relacions sensibles que estableixi, millor serà la seva comprensió de les coses, i així enriquirà la seva vida.

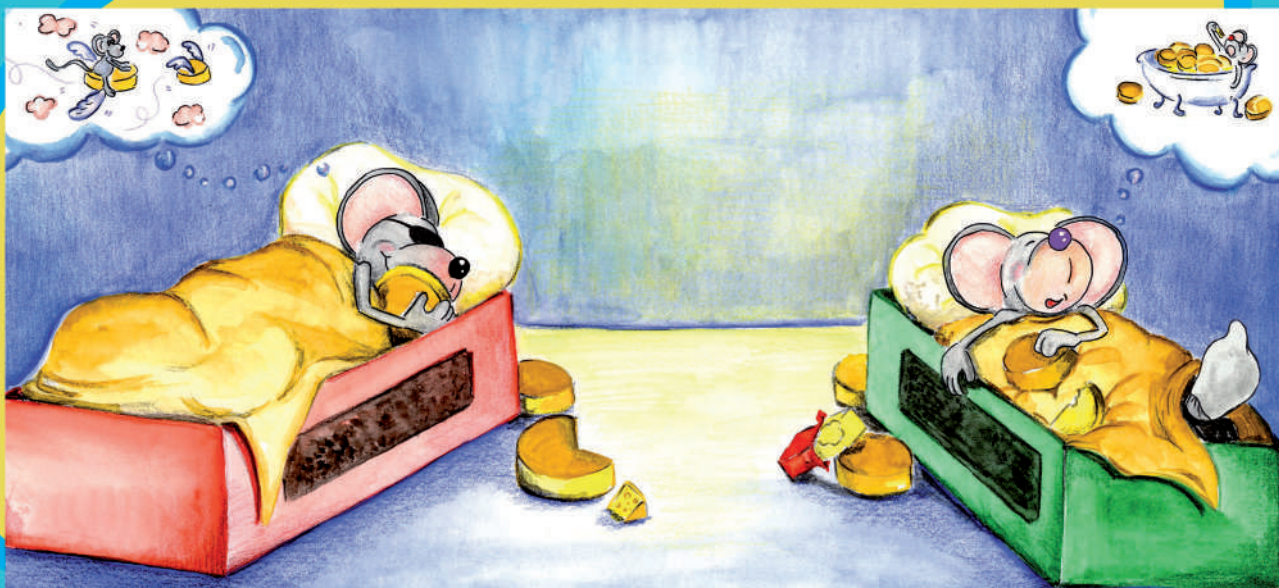
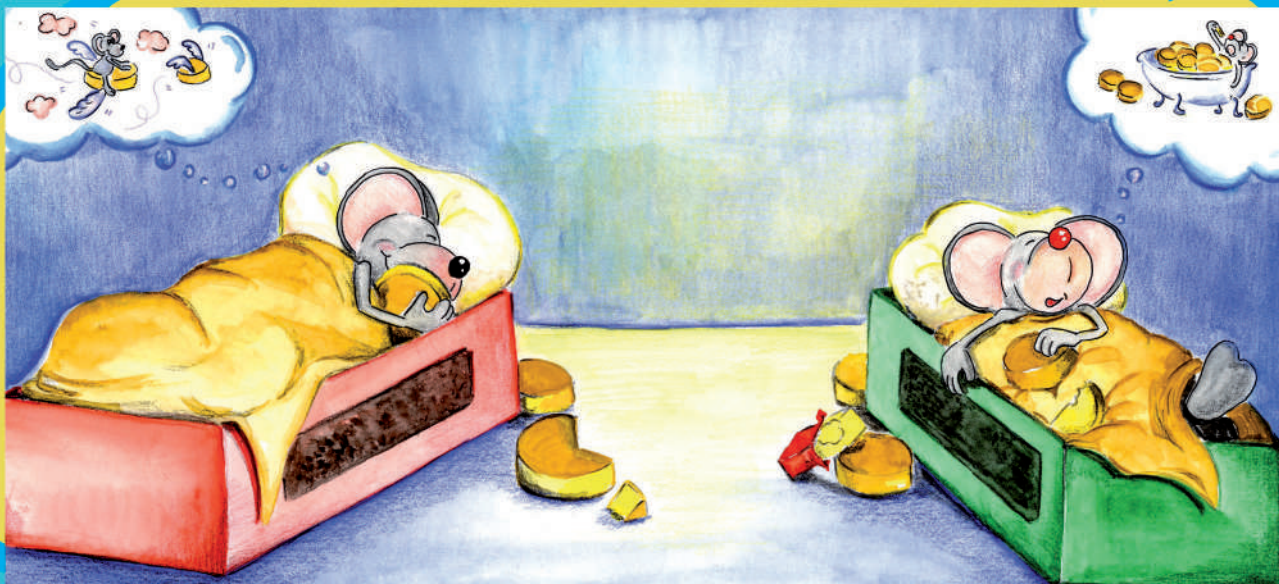
A la classe cal que juguem amb les lletres, amb les paraules, amb la llengua i descobrirem jugant una font de plaer, un camí per descobrir les dimensions de les funcions estètiques i lúdiques del llenguatge: cal·ligrames, acròstics, jeroglífics, associacions diverses de forma i de significat, fugues vocàliques i tantes i tantes possibilitats que s'obriran a la ment creativa de l'infant

En aquest context, sense pressions ni imposicions, l'infant s'aproparà fàcilment al món poètic i s'animarà a escriure els seus propis poemes tot descobrint que escriure un poema és buscar una música, un ritme, el color que escau a cada paraula...

Ramon Besora, mestre, escriptor, patró de la Fundació Miquel Martí i Pol

TROBA LES 7 DIFERÈNCIES!

Il·lustració extreta del llibre «El tresor més gran del món»
de la col·lecció PetitPirineu d'Edicions Salòria, escrit per
Mariona Mateu i il·lustrat per Carolina Botella.

AVUI CUÏNEM NOSALTRES!

Formatge de tupí

Que necessitem?

- 300 g de restes de formatges que ja estiguin secs. Poden ser de qualsevol tipus
- 300 cc d'aiguardent (o de qualsevol altre licor, com conyac o licor d'herbes)
- Oli d'oliva

Preparació: 20 min

Fermentació: 1 a 2 mesos

D'on ve?

Aquest formatge tradicional del Pirineu, i més concretament de la zona del Pallars, s'elaborava per aprofitar les restes i micones de formatges secs que quedaven al fons del rebost. Segur que a vosaltres també us sonen aquests trossets durs com a totxanes, oi?

Els aliments són un bé molt preuat i abans, la gent se les empescava totes per tal d'aprofitar fins a l'últim bocí. Llençar el menjar? Impensable! I llavors creaven receptes ben bones i divertides, com la Sopa de Ceba, la Coca de Recapte o el Formatge de Tupí!

Som-hi!

1. Agafarem tots els bocinets de formatge i els ratllem amb molta paciència.
2. Posarem el formatge ratllat dins d'un tupí, d'un bol, d'un pot o qualsevol recipient que trobem que s'hi assembla.
3. Hi afegim l'aiguardent. Sabrem quan ja n'hi ha prou, una vegada tot el formatge estigui humit.
4. Tapem el tupí amb un drap de cuina.
5. Ara li toca al formatge. Durant un mes o dos, farà una segona fermentació que el deixarà llest per a untar. De tant en tant podem remenar la preparació una mica.
6. Podeu corregir-ne la textura i amorosir-lo amb una mica d'oli d'oliva.

DEL 14 AL 16 D'OCTUBRE ES CELEBRARÀ LA FIRA DE SANT ERMENGOL A LA SEU D'URGELL

S'acosta la 28a fira de Sant Ermengol, que es celebrarà els dies 14, 15 i 16 d'octubre a la Seu d'Urgell. En aquesta fira hi participaran els comerços artesans dels Pirineus. També hi hauran diferents sectors dedicats a la ramaderia, tallers de formatge, artesanía, món del motor i venda ambulant de diferents productes. Aquesta fira és mil·lenària, ha anat evolucionant al llarg dels anys. Els ciutadans i infants de la comarca de l'Alt Urgell i d'altres indrets l'esperen amb il·lusió.

Alba Fuentes, Joel Solé i Sofia Lazo

ANÈCDOTES I VIVÈNCIES DELS INFANTS EN RELACIÓ A LA FIRA DE SANT ERMENGOL

Als alumnes de sisè de l'escola Pau Claris ens agradaria compartir algunes de les nostres vivències relacionades amb la fira. Us en deixem unes quantes perquè creiem que la fira és un bon punt de trobada de molts dels habitants de la comarca.

"Una vegada, quan era petit, vaig anar a la fira de San Ermengol. Quan els meus pares estaven despistats, sempre agafava i em menjava trossos de formatge per provar-los, però també hi havia un lloc on hi havia caramels Jo, com sempre, en vaig agafar un, però era "extra picant" i jo no ho sabia i me'l vaig menjar... i va picar molt! Ara mai més tasto coses que no coneixo!"

Izan Perales

"Quan jo tenia cinc anys vaig anar a la fira de Sant Ermengol a tastar els formatges amb els meus pares i la meva germana petita. Quan anàvem cap a les carpes on hi havia els formatges, em vaig parar per veure un John Deere de color verd. Després d'una estona, vaig veure que els meus pares havien marxat i em vaig posar a plorar. Una noia em va ajudar a trobar-los."

Gala Navinés Pérez

"Fa uns anys, quan era més petit, a la fira de Sant Ermengol, estava passejant amb els meus pares i tots els carrers estaven plens de gent. Com que no m'agraden les aglomeracions, vaig començar a córrer cap a la zona de la Valira on hi ha la meva casa. Per sort els meus pares em van trobar!"

Mario Núñez

"Quan era petita vam anar amb la meva família a la fira de Sant Ermengol. Ens vam trobar amb una amiga de l'escola. Els pares es van quedar parlant. La meva amiga i jo ens avorriem així que, vam anar a provar formatges. A cada parada n'agafàvem algun de mostra. Un d'ells ens va encantar. No paràvem d'agafar-ne. Dissimulàvem i ens amagàvem... Pensàvem que la noia que els venia, no ens veia, però sí... Al final ens va cridar l'atenció. La meva amiga i jo vam marxar molt avergonyides, totom ens mirava. Que malament ho vam passar!"

Martina Pluvinet

"Fa uns quants anys, recordo que estava amb els meus pare i el meu germà i vaig veure tantes parades de formatges que no parava de demanar que en volia comprar. Em vaig fer tan pesada que els meus pares en van comprar més del compte!"

Chiara Cadena

"A mi mai m'ha agradat el formatge fort. Tampoc m'agrada el de cabra, ni molts altres. Només m'agraden els formatges del Cadí que tenen l'embolcall de color groc. En una fira vaig preguntar si el formatge que tenien era fort. L'artesà que el venia em va dir que no. Aleshores en vaig agafar un tros. Em vaig equivocar i de cop i volta, vaig notar molta picor. Llavors vaig anar ràpid a la parada de la Reula i em van deixar provar un iogurt. Llavors em va passar."

Ares Miarnau

"Fa uns quants anys, quan era més petita, amb el meu germà i el meu pare vam anar a la fira. M'hi vaig trobar una amiga. Llavors vam anar junts a veure-la tota i vam tastar molts tipus de formatge. Quan ja era hora de marxar, el meu germà no ens trobava. Nosaltres ens escapàvem. Però el meu germà, que és més gran em va dir que haviem de marxar. Estava tan a gust que em va haver d'estirar."

Carla Tomàs

"L'any passat a la fira de Sant Ermengol vaig fer un concert. Vaig fer-lo al matí a les 10:00. Vaig tocar dos cançons. A més a més amb els meus pares i el meu germà vam anar a menjar molts formatges tants que no vaig tenir gana per dinar."

Jan Vilarrubla

"Fa uns anys vaig anar a la Fira de Sant Ermengol per primera vegada. Em vaig quedar bocabadada! Hi havia tantes paradetes amb tants formatges, persones fent concerts i gent per tot arreu... Jo em pensava que podia agafar els formatges que volgués... No sabia que haves de treure un tiquet. Uns artesans formatgers, que se'n van adonar, em van cridar l'atenció. Es pensaven que ho havia fet expressament!"

Martina Guerrero

"Els meus pares i jo vam anar a fer el tast de formatges. Hem vam veure un que feia un goig i el vam voler provar. Quan ja el teníem dins de la boca, vam notar que picava, era un formatge picant. La boca ens va picar una bona estona!"

Urgell Gomà

"Fa uns cinc anys que els meus avis baixen a la Seu per la Fira. Junts anem a mirar els tractors, a tastar formatges i a veure les paradetes d'artesans. També sempre comprem alguna cosa. Per exemple en una de les fires vam comprar una petita llanxa de fusta."

Urà Gea

"Quan tenia set anys vaig anar a la fira de Sant Ermengol perquè els meus pares volien comprar alguns formatges. Com que jo soc al·lèrgica a la llet, em vaig començar a marejar molt, tant que... em vaig perdre... però al final els meus pares em van trobar. Quin ensurt!"

Queralt Albanell

"L'any passat, a la fira, quan vaig sortir a passejar, davant del palau de bàsquet, vaig trobar dos amics meus tocant dos cançons. Em va agradar molt!"

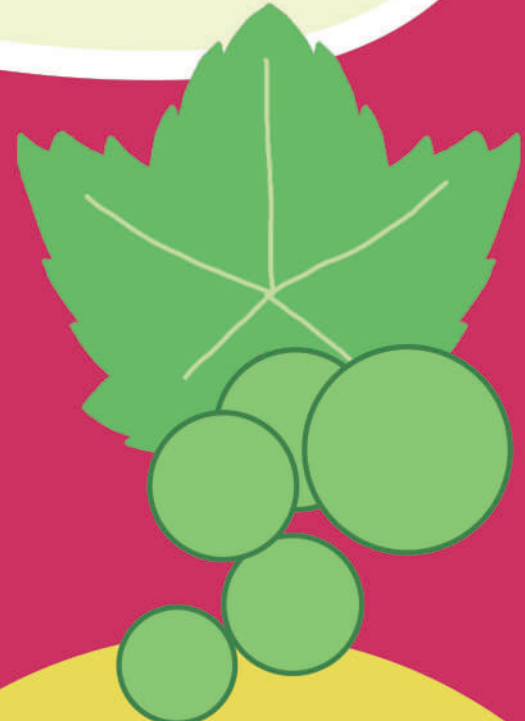
Adrià Campi

"L'any passat, tot passejant per la Fira de Sant Ermengol, l'estava esperant des de feia temps, ja que degut al covid no es va poder celebrar, vaig agafar tots els meus estalvis i me'n vaig anar a gastar-los amb formatges. Quan vaig arribar a casa la meva mare em va dir: Quina barbaritat de formatges has comprat! Però és que són tan bons!"

Martina Domingo

"En una de les fires, a la meva mare li van enviar un missatge per si volia participar i ser "tastador de formatges" d'un concurs que es feia. Vam dir que sí i em van acceptar. En aquell concurs vaig menjar tants formatges que l'endemà tenia uns vòmits que em van durar tres dies. Llavors no vaig tastar formatge durant un mes!"

Jan Estragué

"L'any passat a la Fira de Sant Ermengol vaig anar a menjar formatges amb els meus amics i ens vam trobar un cartell que informava que a la nit hi hauria un concert del Jan V Max. Vam anar al concert, i quan ja marxàvem, em va caure les claus de casa. Les havia perdut i quan ja pensava que no hi hauria res a fer, un home gran de Barcelona, em va veure buscant-les i ell les havia trobat. De tant content que vaig estar li vaig regalar un formatge que aquell dia havia comprat."

Sadu Betriu

Tastail calent!

Ideal en Fondues & Raclettes

RECEPTA "PETIT NEU" AL FORN (per a 4 persones):

1. Treure el Petit Neu del seu envàs i retirar el film. / **2.** Fer un tall circular a sobre de la crosta (aprox del diàmetre de l'etiqueta). / **3.** Posar-lo dintre un recipient i escalfar-lo, al forn: uns 30 minuts a 180°C, o al microones: uns 3 minuts a potència alta. / **4.** Aixecar la crosta que prèviament hem tallat. / **5.** Servir amb cullera damunt de patates petites amb pela i verdures bullides, torrades de pa, etc. i acompanyar amb amanida, bolets saltejats i embotit, entre altres. La crosta és natural i s'aconsella menjar-la.

Suggeriment de presentació. / Els nostres productes s'elaboren exclusivament amb llet procedent de les nostres ramaderies del Pirineu (Alt Urgell-Cerdanya).

www.cadi.es

CADÍ

Des de 1915

